

Griša:

Zamera.

*N*aš Karo — hov hov hov — Ná tukaj šopek rožic,
najlepši je od psov, da boš dovolj krotak,
zato dobi od mene ko te za rep povlečem,
kar celo pest darov. ko te povaljam vznak!

Ná tukaj par bonbončkov! Nič nočeš? — Ti prevzetnost! —
Ná tukaj mastno kost! Pa bodi tukaj sam!
Morda pa hočeš piščet — Saj jaz lahkó, če hočem,
ti pasja visokost? se z boljšimi igram.

Dr. Joža Lovrenčič:

Ivon Pogumnik.

Bretonska pripovedka. (Konec.)

Medtem ko so doživljali upravitelj, župan in dvornik neljube zgode, s katerimi se niso marali postavljati, so se pripravljali v gradu Kerver na Ivcново poroko s plavolaso damo.

Ko je prišel določeni dan, sta sedla zaročenca z baronom in baronico Kerver v slavnostni voz, da bi se odpeljali v dvornem spremstvu in sijaju v sloviti samostan sv. Miklavža, kjer bi se naj izvršila poroka.

Sto in več plemičev je bilo v spremstvu, in vsak je nosil svoj ščit. Prvi je jahal veliki dvornik, držeč v roki rediteljsko palico; za njim župan, ki je vodil vseh vrst vazale; tem je sledil upravnik — imel je nalogo, skrbeti za red med množico, ki ne zna brzdati ne oči ne jezika.

Imeli so za sabo že četrť poti, ko se je polomila vaga pri slavnostnem vozu in ves sprevod se je ustavil. Poklicali so kolarje. Ti so vložili novo vago, a že čez par konjskih korakov se je spet zlomila. Spet so napravili novo, a zgodilo se je kot s prvo in drugo.

In svetovali so to in ono. Oglasil se je tudi upravitelj in rekel:

»Gospod baron, tukaj tam v oni koči, ki se sveti med drevjem, živi neka tujka. Osebnost sama vam res ne bo mogla pomagati, a če bi nam posodila svoje kuhinjske klešče, sem prepričan, da bi držale do jutri...«

Baron je prikimal in poslal deset mož k Cilki. Ta je ljubeznivo posodila zlate klešče.

In voz je nadaljeval slavnostno svojo pot. Pa glejte, ko so prišli na pol pota, se je odtrgalo dno pri vozu, in malo je manjkalo, da se ni pogreznila plemenita družina Kerver v cestni prah.

Spet so prišli kolarji, vložili nov pod, a čez nekaj konjskih korakov se je že spet odtrgal, in tako tudi tretji.

In svetovali so to in ono, in oglasil se je tudi župan in rekel:

»Gospod baron, tukaj tam v oni koči, ki se sveti med drevjem, živi neka tujka. Osebnost sama vam res ne bo mogla pomagati, a če bi vam posodila zapah s svojih vrat, ki naj bi služil kot podpora, sem prepričan, da bi držal do jutri...«

Baron je prikimal, in dvajset mož je odšlo k Cilki. Ta je ljubeznivo posodila zlati zapah. Zapah je padel prav, kot bi bil urezan po meri.

In voz je nadaljeval slavnostno svojo pot.

Pa glejte, ko so imeli tri četrt pota za sabo, so se konji ustavili, in ne bič ne ostroge jih niso spravile z mesta. Dva, tri, štiri pare so pripravili, a vse zaman. Izgledalo je, ko da so konji in kolesa prikovani k zemlji. Modra zastava, ki je plapolala na čelu spreveda, je pač nosila ponosni napis: »Naprej, Kerver!« a Kerverji se niso mogli premakniti niti za korak ne.

In svetovali so to in ono, in oglasil se je tudi veliki dvornik in rekel:

»Gospod baron, tukaj tam v oni koči, ki se sveti med drevjem, živi neka tujka. Osebnost sama vam res ne bo mogla pomagati, a če bi vam posodila svojo kravo, sem prepričan, da bi vlekla in vozila do jutri...«

Baron je prikimal in poslal trideset mož k Cilki. Ta je ljubeznivo posodila kravo z zlatimi rogovi.

Kravo so upregli pred konje in glejte, preden je zažvižgal bič, se je zgenila in tekla po bliskovo, prav kot bi hotela iznova okoli sveta, in je vlekla v divjem diru za seboj konje in voz, barona in baronico in ženina. Zaman so vzpodbadali plemiči z ostrogami konje, da bi jezdili vzporedno z vozom. Voz je letel, kot bi imel peroti — bolj hitro je letel ko divji golob.

Dospevši do samostanske cerkve sv. Miklavža, kjer so že čakali opat in menihi, se zdvijana krava ni ustavila, temveč je drvela z vozom trikrat v krogu okoli cerkve, nato pa udrla naravnost čez polja in travnike proti mestu Kerver in pripeljala v grajsko dvorišče — za čudo! — nepoškodovane konje, voz, barona in baronico ter ženina z nevesto, ki sta ostala zaročena...

Ta dan ni kazalo več misliti na poroko. A ker so bile mize obložene, je izrazil uslužni baron željo, naj bi gostje zavzeli mesta.

Štirideset miz je bilo v veliki dvorani in so bile urejene v obliki podkve. Najviše je bila ona, ki je stala na odru, pogrnjenem z žametom, in za njo so sedeli baron in baronica ter zaročenca. Vsi do zadnjega gosta so mogli tako videti svoje gospodarje in napivati s sladko hidromelo¹ zaročencema in plemeniti hiši Kerverjev.

Sedež na baronski levici je pa ostal nezaseden.

»Dečko,« je poklical baron enega izmed pažev, »pojdi po tujko, ki nam je to jutro izkazala trojno uslugo. Ni njena krivda, če je učinek njene pomoči presežal cilj. Povej ji, da jo baron pozdravlja in vabi na svatovščino svojega sina Ivona.«

Paž je odšel v kočo, se viteško poklonil in povedal Cilki baronovo sporočilo.

¹ Jabolčna voda, jabolčnik.

»Pozdravi svojega gospoda,« je odgovorila užaljena deklica, »in povej mu, če je on tako vzvišen, da ne more priti pome, sem tudi jaz tako vzvišena, da ne morem iti k njemu.«

Ko je zaslišal baron odgovor, je udaril s pestjo ob mizo, da so zažvenketale posode in namizno orodje.

»Bogme,« je vzkliknil, »to so besede visoke dame! Premagan sem. Holá, osedlajte mojega najlepšega konja, in ščitonosci in paži me spremijo.«

V sijajnem spremstvu je obstal baron pred pragom zlate kočee. Skočil je s konja, se poklonil Cilki in jo prosil, naj blagovoli zasesti njegovega konja. Podal ji je roko, ji držal stremen in ji pomagal v sedlo, kot bi bila najmanj vojvodinja Bretanije. Potem je zajahal še sam in ni celo pot izpregovoril iz same obzirnosti ne ene besede. Prišedši v grad je odvedel baron z odkrito glavo tujko na prihranjeni sedež.

Gostje so se začudili ob tolikem odlikovanju, ki ga je bila deležna ta tujka. »Kdo je?« so se izpraševali. »Vojvodinja Normandije? Mogoče pa francoska kraljica?«

Izpraševali so tudi upravitelja, župana in velikega dvornika, a vsi trije odličniki so tako zagonetno odgovarjali, da sta radovednost in občudovanje rastla od trenutka do trenutka.

Oči vseh so bile uprte le v Cilko. Cilka je pa bila žalostna, ker jo je Ivon le mimogrede pogledal in ni obrnil oči s plavolase dame, ki je sedela poleg njega.

Obupana je vzela Cilka zadnjo zlato kroglo in jo je neprikrito obračala v rokah, dokler je ni preobličila v sijajno čašo. To je potem napolnila s hidromelo, pa poklicala dvornika in mu rekla:

»Nesite, prosim vas, to čašo vitezu Ivonu in ga pozdravite v mojem imenu!«

Ivon je vzel s podstavka čašo, nagnil za spoznanje v poklon tujki glavo in nadaljeval pogovor s plavolaso damo, ki je postala nemirna in razdražena. Ivon se ji je laskal s sladkimi besedami.

»Vse je končano in izgubljeno!« je kriknila Cilka v mislih.

Tedaj pa je vstal baron in predlagal z vznešenim glasom, da bi nazdravili lepi tujki. Vsi so vstali in ji v zboru nazdravili. Ivon pa, ko je dvignil čašo, katero mu je poklonila tujka, je slučajno pogledal vanjo. Zdrznil se je, prebledel, in glas mu je zamrl v grlu. V blesteči se čaši je videl kot v zrcalu slike iz nedavne prošlosti: velikanov grad, čudovito ladjo in mili Cilkin obraz...

Cilka... kje je Cilka? Gotovo ob njegovi strani... Pogledal je plavolaso damo in grozovito vzkriknil. Dvignil se je in omahujoč, kot bi bil vinjen, iskal z očmi med svati, zagledal Cilko in jokajoč padel pred njo na kolena.

Plavolasa dama je isti trenutek izginila, kot da se je udrla v zemljo. Kdo je bila? Kam je šla? —

Zapisniki onih dni pripovedujejo, da so ljudje videli tisti trenutek pošastno žensko prikazen, ki je odjezdila čez grajsko obzidje na metli in da so lajali za njo psi kot stekli. Splošno mnenje je bilo, da je bila plavolasa dama čarovnica, botra opeharjenega velikana. Gotovega pa ni nič...

Ugotovljeno je le to, da je bila Cilka v veliko veselje Ivonu in pravi blagoslov za hišo plemenitih Kerverjev in njihovo baronijo.

Še danes se vidi pred razvalinami starega gradu kip ljubeznive gospe, ki drži v desni roki šest čudodelnih krogel...

